

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 51/2013
13.06.2013. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Стојана Јокића, председника већа, Мирјане Ђерасимовић и Јелене Боровац, чланова већа, у привредном спору по тужби тужиоца А. ад у стечају из С.М., кога заступају пуномоћници З. и Ђ.М., адвокати из Р., против туженог ОТП Б.С. ад Н.С., које заступа пуномоћник С.С., адвокат из Н.С., ради исплате 46.850.000,00 динара, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр.9967/12 од 30. јануара 2013. године, у седници већа одржаној дана 13. јуна 2013. године, донео је следећу

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужене ОТП Б.С. ад Н.С., изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж бр.9967/12 од 30. јануара 2013. године.

О б р а з л о ж е њ е

Привредни суд у Сремској Митровици је пресудом пословни број 1П 270/2011 од 30. августа 2012. године одлучио:

„ ДЕЛИМИЧНО СЕ усваја тужбени захтев, па се обавезује тужени ОТП Б.С. ад Н.С. да тужиоцу А. ад у стечају из С.М. исплати 46.850.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 24.12.2007. године па до исплате, парничне трошкове у износу од 1.580.835,00 динара, све у року од 8 дана по пријему пресуде.

УТВРЂУЈЕ СЕ, да је тужба тужиоца повучена за законску затезну камату на 46.850.000,00 динара за период од 05.01.2007. па закључно са 19.01.2007. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ одбија као неоснован тужбени захтев тужиоца за законску затезну камату на 46.850.000,00 динара за период од 20.01.2007. па закључно са 23.12.2007. године и за парничне трошкове преко досуђених.

Компензациони приговор туженог у висини од 46.850.000,00 динара СЕ ОДБАЦУЈЕ.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду парничних трошкова.“

Привредни апелациони суд пресудом Пж бр.9967/12 од 30. јануара 2013. године, у ставу I одбија као неосновану жалбу туженог и потврђује поменуту првостепену пресуду у првом, четвртном и петом ставу изреке а у ставу II изреке, одбија захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка. Против другостепене пресуде тужена изјављује благовремену и дозвољену ревизију. Ревизију изјављује, због битних повреда одредаба поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац не подноси одговор на ревизију тужене, а Републички јавни тужилац се о изјављеној ревизији није изјаснио.

Ревизијски суд је испитао другостепену пресуду на начин прописан чланом 399. ЗПП и одлучио као у изреци пресуде из следећих разлога:

Ревизија није основана.

У поступку нису учињене битне повреде из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на које се у поступку по ревизији пази по службеној дужности. Нису учињене ни битне повреде ЗПП из члана 361. став 1. а у вези са чланом 7, 12, 249. и 372. ЗПП и чланом 361. став 2. тачка 12. ЗПП, на које неосновано указује ревидент.

Првостепени суд је на основу правилне оцене доказа по закључењу главне расправе утврдио:

З.Б. је правни претходник тужене. Тужилац је уплатио З.Б. 19. јануара 2007. године 46.850.000,00 динара, ради куповине девиза у иностранству. Уговор о зајму закључују 17. јануара 2007. године, тужилац као зајмодавац и привредно друштво П. ад Б. као зајмопримац. Зајмодавац (тужилац) се уговором обавезао да зајмопримцу исплати зајам у износу од 47.000.000,00 динара а зајмопримац обавезао да позајмљена средства врати најкасније до 29. јануара 2007. године. П. ад Б., је била у непрекидној блокади рачуна – неспособна за плаћање почев од 01. децембра 2006. године па до 01. децембра 2009. године, када је над њом решењем Привредног суда у Београду отворен поступак стечаја. Министарство финансија – Пореска управа – Филијала Савски Венац је у пореском поступку против пореског дужника П. ад донела решења од 20. децембра 2006. и 21. јануара 2007. године којима је одређена привремена мера забране пореском обвезнику да новчане обавезе које има према трећим лицима измирује између осталог и пребијањем и наложила НБС – Филијала у Крагујевцу да привремену меру установи уписом исте у регистар блокираних рачуна и изда налог банкама код којих порески обвезник има отворене рачуне да одмах обуставе измирење новчаних обавеза које порески обвезник има према трећим лицима. Служба НБС – Филијала у Крагујевцу почев од 29. децембра 2006. године, извршава налог по првом решењу Пореске управе, тј. решењу од 20. децембра 2006. године. Тројна компензација између уговорника, парничара у спору и П. ад закључена је изјавама о компензацији у временском периоду 19-22. јануар 2007. године. У изјавама о компензацији је утврђено да је З.б. дужник А. у износу од 46.850.000,00 динара, да је А. дужник П. по уговору од 17.01.2007. године у износу од 46.850.000,00 динара и да је П. дужник, З.б. у износу од 46.850.000,00 динара. З.б. је на дан 30. новембар 2006. године имала доспело потраживање према П. ад у висини од 189.300,39 динара. У време давања изјава о компензацијама и закључењу компензације потраживање тужене према П. ад у висини од 46.850.000,00 динара није било доспело. Компензације су потписане и оверене печатима учесника компеназције. З.б. је спровела компензацију дана 22. јануара 2007. године на свом рачуну а П. дана 23.01.2007. године путем свог рачуна отвореног код банке И. ад Б. Тужилац компензацију није спровео путем свог рачуна нити је исту евидентирао у својим пословним књигама.

На основу тако утврђеног чињеничног стања одлучено је о тужбеном захтеву и приговору компензације. Нижестепени судови су правилном применом материјалног права правилно одлучили о тужбеном захтеву и о захтеву опредељеном приговором ради пребијања.

Изнети чињенични и правни разлози на којима устрајава ревидент су потпуно неприхватљиви.

неосновани. Тужена у ревизијским разлозима кроз указивања на битне повреде ЗПП, покушава да оспори чињенично стање на коме су засноване нижестепене пресуде. Притом се примећује да је у члану 398. став 2. ЗПП, изричито прописано да се ревизија не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања. Првостепени суд је на несумњив начин утврдио да је Филијала у Крагујевцу прво решење пореске управе од 20.12.2006. године почела да проводи од 29.12.2006. године, што подразумева да је забрана била евидентирана. Супротно ревизијским разлозима, ревизијски суд сматра да је компензација и правне радње које су јој претходиле недозвољени правни посао који се мора анализирати у целости а не сегментарно извлачењем из контекста оног што би по оцени ревидента могло да му иде у прилог. У тројном материјалноправном односу једино је неспорно потраживање тужиоца према туженој. Све остало је спорно. Спорно је закључење уговора о зајму од 17. јануара 2007. године. Није тешко закључити који су били мотиви закључења тог уговора. Закључен је у функцији провођења тројне компензације на штету тужиоца. П. ад се уговором о зајму обавезала да зајам врати закључно са 29. јануаром 2007. године, а притом је неспособна за плаћање и изречена јој је забрана измирења обавеза према трећим лицима што подразумева и враћање зајма. Следи да је уговор о зајму, само формално покриће за закључење тројне компензације, јер га тужилац није реализовао нити је имао намеру да то учини, зато што зајмопримац није могао нити смео да зајам врати и под претпоставком да је имао расположива средства за то пре него што измири пореске обавезе. То произилази и из чињенице што је тужилац одбио да проведе компензацију и што је уопште није евидентирао у својим пословним књигама.

Очигледно је, да је посредни ништав уговор. Уговор противан основним начелима облигационог права тј. начелима савесности и поштења, забране злоупотребе права, начелу једнаке вредности давања, забрани проузроковања штете и дужности испуњења обавезе примени добрих пословних обичаја из члана 12, 13, 15, 16, 17. и 21. ЗОО.

Тројна компензација закључена противно поменутиим основним начелима прописаним у ЗОО, је противна и добрим обичајима из члана 103. став 1. ЗОО и као таква ништава. Законодавац за повреду добрих обичаја не прописује другу санкцију.

Притом је неприхватљив изражени став ревидента у коме помиње да се забрана исплате по тројној компензацији односила само на пореског дужника П. ад а не и на остале учеснике компензације пре свега на тужену. НБС - Филијала у Крагујевцу је прво решење Пореске управе од 20. децембра 2006. године почела да проводи почев од 29. децембра 2006. године, што подразумева да је решење Пореске управе уписала у регистар блокираних рачуна и о томе обавестила банке из члана 87а став 7. Закона о пореском поступку и пореској администрацији (Закон). Тужена упорно инсистира на решењу Пореске управе од 21.01.2007. године за које тврди да о њему учесници компензације, банке и друга заинтересована лица нису обавештени у време провођења компензације. Међутим, потпуно превиђа постојање привремене мере одређене пореским решењем од 20.12.2006. године које је НБС, Филијала у Крагујевцу почела да проводи 29. децембра 2006. године. Непомиње тужена да са овим решењем није била упозната ни она а ни порески дужник П. ад.

Неприхватљив је и став тужене да је санкција за закључење тројне компензације која је по њеном ставу била забрањена само пореском дужнику П. ад прописана у члану 175. Закона, обзиром да поменута законска норма прописује нешто сасвим друго. Међутим и под претпоставком да је за поступање противно привременој мери из пореског решења и налогу НБС прописана санкција привредни преступ - привредни прекршај или пореско кривично дело, тако прописане казнене санкције не искључују и право на утврђивање ништавости тројне компензације. Ради се о независним и међусобно неусловљеним санкцијама. Грађанскоправна санкција је утврђивање уговора ништавим.

Законске норме из члана 51, 52. и 53. ЗОО су потпуно јасне. Њима је прописано да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ. Основ је недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима. Ако основ не постоји или је недопуштен уговор је ништав. Обавезе због којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност. Али, ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговорача да закључи уговор и ако је то други уговорач знао или морао знати уговор ће бити без дејства.

Сва три уговорника су следом до сада изнетог морала знати за недопуштену побуду која је определила уговорнике на закључење тројне компензације.

Закључена тројна компензација је противна и принудном пропису из члана 46. став 3. Закона о платном промету, којим је прописана забрана инсолвентном дужнику да своје обавезе према трећим лицима измирује између осталог и путем пребијања (компензације), што ревидент превиђа. Стога је тројна компензација противна принудном пропису из члана 46. императивне норме из Закона о платном промету и следом тога ништава у смислу члана 103. став 1. ЗОО.

Како не постоје ревизијски разлози тако ни они на које се пази по службеној дужности, ревизијски суд је на основу процесног овлашћења из члана 405. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци пресуде.

Председник већа - судија

Стојан Јокић, с.р.